

6. Передрій В. Інноваційні форми олімпійської освіти: постановка проблеми. Молода спортивна наука України. 2018.Т. 1. С. 20-21.

ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМКИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ У СФЕРІ ОЛІМПІЙСЬКОЇ ОСВІТИ: АНАЛІЗ РЕСУРСІВ МІЖНАРОДНИХ НАУКОМЕТРИЧНИХ БАЗ ДАНИХ SCOPUS ТА WEB OF SCIENCE

Світлана Стадник, к.фіз.вих., доцент
Дар'я Окунь, к.фіз.вих., доцент

*Харківська державна академія фізичної культури
Харків, Україна*

Анотація. У ході цього дослідження для систематизації сучасних наукових уявлень про олімпійську освіту було проаналізовано 4435 джерел у наукометричних базах Scopus та у Web of Science, які відповідали критеріям пошуку. Використовувалися бібліометричні методи опрацювання інформації у контексті олімпійської освіти. Для цього використовувалася програма VOSviewer.

Ключові слова: олімпійська освіта, олімпізм, Олімпійські ігри, олімпійські цінності, VOSviewer, бібліометричні карти.

Вступ. Вивчаючи історію олімпійського руху, можна переконатися в тому, що ідеали та цінності, які лежали в основі Олімпійських ігор Стародавньої Греції, є актуальними і сьогодні. Завдяки їм олімпійський рух – найпопулярніше явище у всіх країнах світу на п'яти континентах. Появі поняття «олімпійська освіта» передував інтерес до педагогічної концепції П. Кубертена щодо ролі спорту та Олімпійських ігор в освітньому процесі. П'єр де Кубертен, відроджуючи Олімпійські ігри, прагнув використовувати їх, у першу чергу, як інструмент просування своїх освітніх цілей, пов'язаних із фізичним вихованням, так звану «спортивною педагогікою» [1; 2; 4; 6].

У літературі ціла низка вчених [2; 3; 5; 7; 10] описують підхід до олімпійської освіти як орієнтацію на «життєвий світ», в якому олімпійські ідеали виступають мотивацією до навчальної діяльності у всіх аспектах життя.

Виникає науковий інтерес щодо різнобічного та об'єктивного розгляду та вивчення олімпійської освіти, з урахуванням усіх сильних та слабких сторін, досягнень та проблем, можливостей та недоліків, що й зумовило проведення бібліометричного аналізу наукових публікацій, присвячених олімпійській освіті, у журналах, які індексуються у міжнародних наукометричних базах Scopus та Web of Science Core Collection.

Мета дослідження - систематизація сучасних наукових уявлень про олімпійську освіту на основі аналітичного аналізу ресурсів міжнародних наукометричних баз даних Scopus та Web of Science.

Матеріал і методи дослідження. Пошук публікацій здійснювався у наукометричних базах даних Scopus (за період з 1954 по 2024 pp.) та Web of

Science Core Collection (WoS) (за період з 1979 по 2024 рр.) за ключовим словом «олімпійська освіта». З метою підвищення якості інформації проаналізованих статей у нашому дослідженні вибір для аналізу наукометричних баз Scopus та Web of Science Core Collection обумовлений тим, що вони є, на нашу думку, найбільш авторитетними базами даних у науковому світі. Використовувалися бібліометричні методи опрацювання інформації у контексті олімпійської освіти. Для цього використовувалась програма VOSviewer 1.6.18. Важливим для дослідження була реалізація методу аналізу ключових слів та аналіз прямого цитування. За найбільш цитованими посиланнями визначали перспективні напрями дослідження у цій категорії. Були використані бібліометричні карти з урахуванням відстані – це карти, де відстань між двома елементами відображає силу зв'язку між елементами. Найменша відстань зазвичай вказує на сильніший зв'язок. Дана методика розрахунку основних показників для аналізу та виявлення найбільш значущих напрямів досліджень використовувалася у роботах авторів [8; 9].

Результати дослідження та їх обговорення. Станом на 21.02.2024 в наукометричних базах Scopus та Web of Science за ключовим словом «olympic education» («олімпійська освіта») знайдено 4435 джерел. Проведений аналіз дав можливість створити карти візуалізації.

Мережева візуалізація результатів, отриманих із бази Scopus, побудована з урахуванням 2978 елементів – ключових слів. Нами було визначено поріг мінімальної кількості появи ключового слова – 5. Із 2978 ключових слів 226 досягли порогового значення. Розмір ключових слів відповідає кількості отриманих посилань, а просторова близькість відображає силу взаємозв'язку між елементами. Відібрані елементи були об'єднані у 7 кластерів: «освіта» (47 елементів); «спорт» (23 елементи); «спортсмен» (42 елементи); «допінг» (38 елементів); «тренування» (35 елементів); «спортивна травма» (11 елементів); «гендер» (10 елементів).

Карта візуалізації результатів, отриманих із бази Web of Science Core Collection, побудована на основі 2 645 елементів – ключових слів. Як і з базою Scopus, нами було визначено поріг мінімальної кількості появ ключового слова – 5. Розмір ключових слів відповідає кількості отриманих посилань, а просторова близькість відображає силу взаємозв'язку між елементами. З 2645 ключових слів 129 досягли порогового значення і були об'єднані у 8 кластерів: «змагання» (17 елементів); «олімпізм» (17 елементів); «фізична активність» (16 елементів); «мега-події» (15 елементів); «елітні спортсмени» (14 елементів); «олімпійська освіта» (14 елементів); «Олімпійські ігри» (21 елемент); «спорт» (15 елементів).

Результати дозволяють зробити висновки про найбільш затребуваних авторів, які вивчали олімпійську освіту. До них можна віднести: L. Engebretsen, M. Schwellnus, P. Schamasch, R. Budgett, J. Dvorak, A. Ljungqvist, M.R. Hutchinson, H.P. Dijkstra, L. Capranica, E. Franchini, My. Takito, K. Sterkowicz-Przybycien, T. Herrera-Valenzuela, Lbm. Barreto, Ea. Aedo-Muñoz, I. Loturco, M. Albuquerque, Vt. Da Costa, P. Valdés-Badilla.

Проведений аналіз дозволив виділити пріоритетні напрямки наукових досліджень у сфері олімпійської освіти. Найбільший інтерес у нашому дослідженні представляли статті з галузей «Суспільні науки», «Спортивні науки», «Освіта, освітні дослідження» та ін. За даними кластеризації їх можна поділити на певні групи: 1) особливості програм олімпійської освіти в окремих країнах світу; 2) олімпійська освіта школярів та студентів; 3) виховний потенціал олімпійської освіти; 4) управління олімпійською освітою та маркетингові стратегії; 5) спадщина олімпійської освіти.

Висновки. Проведений бібліометричний аналіз щодо проблеми олімпійської освіти в наукометричних базах Scopus та Web of Science підтверджує актуальність цього напрямку спортивної науки. Встановлено досить велику кількість робіт, присвячених олімпійській освіті: 1 134 публікацій у базі Scopus та 3 301 – у Web of Science Core Collection. Найбільша кількість робіт з обох наукометричних баз належать до таких галузей досліджень: спортивні науки; соціальні науки; медичні професії; мистецтво та гуманітарні науки; бізнес, менеджмент та бухгалтерський облік; освіта, освітні дослідження та інші предметні галузі. Більшість авторів представляють такі країни як США, Англія, Китай, Канада, Іспанія, Австралія, Німеччина, Португалія, Бразилія та Японія.

Встановлено пріоритетні напрямки наукових досліджень у сфері олімпійської освіти: особливості програм олімпійської освіти в окремих країнах світу; олімпійська освіта школярів та студентів; виховний потенціал олімпійської освіти; управління олімпійською освітою та маркетингові стратегії; спадщина олімпійської освіти.

Перспективи подальших досліджень у цьому напрямку. Проведений аналіз дозволив дати комплексний аналіз проблеми та виділити низку невирішених наукових питань в олімпійській освіті: пошук нових підходів до розробки, реалізації та оцінки програм олімпійської освіти; розробка ефективних стратегій для реалізації олімпійської освіти; пошук інновацій та технологій у галузі олімпійської освіти; дослідження сучасних медіа-інструментів для розвитку олімпійського руху тощо. Вирішення саме цих питань має стати пріоритетним науковим напрямом наших подальших досліджень.

Список використаної літератури.

1. Bulatova M., Platonov V. Olympism and the Olympic education: history, modernity, future. *Science in Olympic Sport*. 2018. No. 4. pp. 4-27.
2. Deanna L. Binder. Olympic values education: evolution of a pedagogy. *Educational Review*. 2012. Vol. 64. No. 3. pp. 275-302.
3. Dikaia Chatziefstathiou. Olympic education and beyond: Olympism and value legacies from the Olympic and Paralympic Games. *Educational Review*. 2012. Vol. 64. No. 3. pp. 385-400.
4. Eric Monnin. The Olympic Movement's strategy for the integration of the concept of Olympic education into the education system: the French example. *Educational Review*. 2012. Vol. 64. No. 3. pp. 333-351.

5. Li-Hong Leo Hsu, Geoffery Zain Kohe. Aligning Olympic education with the liberal arts: a curriculum blueprint from Taiwan. *Physical Education and Sport Pedagogy*. 2015. Vol. 20. No. 5. pp. 474-489.
6. Merlin G., Müller M., Todt N. Students' perception about the Olympic Values experience in Rio 2016 Olympic Games and the future of the Olympics. *Journal of Human Sport and Exercise*. 2019. Vol. 14. No. 3. pp. 336-347.
7. Peneva Boyanka. Functions of olympic education in contemporary school. *Sport Mont Journal*. 2009. Vol. 2. No. 1. pp. 31-34.
8. Podrigalo L. V., Shi K., Podrihalo O. O., Volodchenko O. A., Halashko O. I. Main research areas in kickboxing investigations: an analysis of the scientific articles of the Web of Science Core Collection. *Pedagogy of Physical Culture and Sports*. 2022. Vol. 26. No. 4. pp. 244–259
9. Stadnyk S., Okun D., Bondar A., Sereda N. Sports branding as an object of scientific analysis based on the study of publications in the international. *Slobozhanskyi Herald of Science and Sport*. 2023. Vol. 27. No. 2. pp. 81-91.
10. Šukys Saulius, Majauskien Daiva. Effects of an Integrated Olympic Education Program on Adolescent Athletes' Values and Sport Behavior. *Social Behavior and Personality: an international journal*. 2014. Vol. 42. No. 5. pp. 811-821.

ВИДАТНИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ФЕХТУВАЛЬНИК ПЕТРО ЗАКОВОРОТ

Лариса ТАРАН¹, к.фіз.вих., доцент
Клавдій ЯДЛОВСЬКИЙ², к.пед.н.
Олена ТАРАСЕВИЧ¹, к.фіз.вих

Харківська державна академія фізичної культури¹
Харків, Україна
Oslo Fekteklub²
Oslo, Norway

Анотація. Висвітлено біографію видатного українського фехтувальника, заслуженого майстра спорту Петра Антоновича Заковорота.

Ключові слова: фехтування, гімнастично-фехтувальний зал, Олімпійські ігри.

Вступ. Відповідно до проєкту Стратегії розвитку олімпійського руху в Україні на період до 2028 року, однією із цілей є реалізація олімпійських цінностей, впровадження яких передбачає розробку спеціальних проєктів, спрямованих на розвиток патріотизму у спортивному середовищі та просування позитивних прикладів у громадянське суспільство та серед суб'єктів олімпійського руху, сприяння збереженню олімпійської спадщини та поширенню знань про неї [3].

Мета та завдання дослідження: висвітлення біографії видатного українського фехтувальника Петра Заковорота.